13. Jaar, Nr. 147. --'s HERTOGENBOSCH.-- Dingsdag, 14 December, 1841

NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT, HORATIUS.

ABONNEMENTS-PRIJS. Voor de Stad, f 12-. Franco per post, » 14-.

(Verschijnende driemalen ter week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag)

ADVERTENTIEN 10 cent de regel behalve 25 cent. zegel

NEDERLAND.

De *Univers* meldt, onder het berigt geven der inwijding van de Mozes- en Aronskerk, te Amsterdam, dat deze de twee en veertigste Kerk is, welke de onvermoeid-werkzame Bisschop van Curium, Baron van Wijckerslooth, in minder dan acht jaren tijds heeft ingewijd; zij was de derde, welke die hoog vereerde Prelaat in de maand October inwijdde. De *Univers* leidt uit dit alles, niet zonder grond, den ijver der Nederlandsche Katholijken ruimschoots af.

— Volgens ontvangen berigt, zou er een plan bestaan, om op een der pleinen van de residentie 's Gravenhage een standbeeld op te rigten ter eere van Willem I., den grondlegger der Nederlandsche vrijheid en onafhankelijkheid. Men wil, dat de impulsie daartoe van wege de Hooge Regering zal gegeven worden, en dat deze bereids om consideratie en advis tot dat einde met het Koninklijk Nederlandsch Instituut in correspondentie zou getreden zijn. Wat hier ook van zij, men vleit zich, dat zoodanig plan bij de natie met welgevallen zou worden ontvangen.

— In September zijn in de kolonien der maatschappij van Weldadigheid opgenomen 211 personen, van desertie teruggekeerd 11, ontslagen 101, weggeloopen 19, gestorven 25. Op den 1. October bedroeg de geheele bevolking 9683 personen. Het getal der opgenomenen te Ommerschans blijft dat der ontslagenen overtreffen, hetwelk waarschijnlijk door den naderenden winter en de duurte der levensmiddelen veroorzaakt wordt.

— Z. M. heeft den gepensioneerden kapitein der Oost-Indische artillerie A. F. Kilian, te Maastricht, benoemd tot ridder der Militaire Willems-Orde 4e. kl., wegens door hem in 1825 in Oost-Indie bewezene diensten.

— Tot het bal ten hove, hetwelk 's avonds van den 8. dezer in 's Konings paleis in het Noordeinde plaats had, waren omtrent 700 personen genoodigd. Na middernacht verwijderde zich het Hof.

DUITSCLAND.

In het Militaire Weekblad van Berlijn vindt men dezer dagen opgeteekend, dat het Pruissische Leger in 1813 en 1814 gebruikt heeft 355 stukken geschut, die 52 duizend, 626 kogels hebben geworpen, benevens 12 duizend, 626 grenaten en 86 duizend, 188 blikken doozen. Er zijn daarvoor 1 duizend, 750 kwinto's buskruid gebezigd; bij den slag van Leipzig telde men 240 Pruissische vuurmonden, die 14 duizend, 193 schoten hebben gedaan; de Artillerie verloor toen 65 Officiers, 1450 onderofficiers en soldaten, alsmede 2 duizend en 15. paarden.

— De Graaf van Nassau heeft van zijnen zoon, Prins Frederik der Nederlanden, het aan dien prins, na den dood der Koningin van Holland, door wilsbeschikking toebehoorende paleis, Onder de Linden, gekocht en hetzelve, gedurende zijn verblijf in Silezië en Holland, zeer gemakkelijk en luisterrijk voor zich en voor zijne gemalin doen inrigten. Door dezen aankoop is nu de graaf van Nassau burger geworden van Berlijn, hetwelk zich vleit voor zijne armen-inrigtingen rijke ondersteuning van dien doorluchtigen medeburger te zullen ontvangen.

— Volgens geloofwaardige berigten uit Holland, is het volstrekt onwaar, dat het Belgische aandeel in de Nederlandsche schuld spoedig zal worden gekapitaliseerd, en dat alzoo de financiele geschillen tusschen Holland en Belgie op het punt van vereffening staan. Intusschen hoopt men te 's Gravenhage, dat de Belgische regering de hand tot eene eerlange beslechting der geschillen zal bieden. In gemelde berigten wordt ook nog gesproken van eene zending, welke de Heer v. Scherff met betrekking tot de Luxemburgsche en de suiker-kwestie vervullen zou de. Dit is niet ongeloofelijk. Zeker is het, dat in den laatsten tijd de Heer v. Scherff veel heen en weder gereisd heeft.

— De tweede en derde zoon van don Carlos zijn den 27. der afgeloopen maand van Florence te Rome gearriveerd, en zouden, naar men verspreidde, den Paus een eigenhandig schrijven van hunnen Vader hebben over te reiken. Hun verblijf te Rome zou ongeveer eene maand duren, waarna zij hunne reis naar Napels dachten voort te zetten.

ENGELAND.

Te Valencia in Ierland is, in den ouderdom van 106 jaren, overleden John Murphy, bijgenaamd Paul Jonas. Deze zeevrijbuiter, door Paul Jonas in diens kruistogt op de kust van Kerry krijgsgevangen gemaakt, diende twee jaren als Loods op een Fransch schip, in welke betrekking hij in den buit zulk een groot deel had, dat hij er later ruim en goed van kon leven. Murphy was even sterk als matig, gebruikte nooit andere spijs of drank dan aardappels en melk, en bleef tot zijn 104 jaar toe in 't vol genot van al zijne zinsvermogens. Tot op zijn honderdste jaar nam hij nog ijverig deel aan de Verkiezingen.

— Het Brevet, waarbij de jonggeboorne den Titel van Prins van Wallis erlangt, is reeds door de Koningin geteekend, om den 8. December openlijk te worden bekend gemaakt.

— Tegen betaling van 60 cents kan men thans toegang krijgen tot den Tower; het aantal bezoekers is ontelbaar.

— Aan de *Globe* wordt onder dagteekening van gisteren uit de belangrijkste Fabrijkstad Nottingham het volgende geschreven: Alhier heerscht een vreeselijke nood; honderden versmachten op stroolegers zonder voedsel, vuur of dekking, en dit zijn lieden, die gaarne willen arbeiden, indien zij slechts ergens werk konden vinden. Dagelijks trekken mannen, door honger uitgeteerd en in lompen gekleed, bij twee-, drie-, vierhonderden door de stad, voor zich uit, een groot houten bord dragende, waarop in groote letters gedrukt staat: « noodlijdende en zonder arbeid, » andere hoopen, van 30 tot 40 man, schuiven karren met zand beladen, de straten door, en bedelen van huis tot huis. De onderstandslijst van het Werkhuis bevat 3600 namen; in het huis zelf zijn 900 armen gedwongen geplaatst; behalve deze allen telt men nog in die stad omstreeks 2000 menschen, die van honger vergaan. Overal ziet men armoede en ellende; de handel is dood; geen onzer Fabrijkanten of Handwerksbazen houdt het gewone getal werklieden of gezellen. Den 24sten werd eene door den Aartsdeken belegde vergadering van geestelijken en leeken gehouden, om te beraadslagen over de middelen, om den heerschenden nood te lenigen. Er werd een voorstel van Dr. Macauley voorgelezen, om eene soep-uitdeeling, op den voet als die in Edimburg op te rigten, welke wekelijks 100 p. st. kosten zoude. De vergadering besloot, in gemeen overleg te handelen, met eene andere vergadering der inwoners, welke de mayor van Nottigham tegen den 29sten dezer belegd heeft. In Leicester liggen handel en nijverheid geheel ter neder, en als er geene spoedige hulp komt, zullen de gevolgen verschrikkelijk zijn.

— Tengevolge van de sedert lang uitgedrukte begeerte der Koningin, om naar Windsor weder te keeren, heeft men de verbouwingen, welke het Kasteel aldaar ondergaan moest, zooveel mogelijk verhaast. en is H. M., vergezeld van haren Gemaal en beide kinderen, ll. Maandag op den middag derwaarts vertrokken en reeds ten twee ure op genoemd Kasteel aangekomen. Het water, dat de wegen tusschen deze hoofdstad en Windsor gedurende verscheidene dagen overstroomd had, was in den nacht beduidend gevallen, zoodat de Doorl. reizigers den grooten omweg niet hebben behoeven te maken, die anders onvermijdelijk zou zijn geweest. Men heeft met genoegen opgemerkt, dat H. M. door den togt niet vermoeid is. De ingezetenen van Windsor hebben hunne vreugde over hare terugkomst op allerlei wijzen aan den dag gelegd.

— De Bisschop van Jeruzalem heeft zich te Woolwich naar de plaats zijner bestemming ingescheept, aan boord van het stoomfregat *Devastation*, dat de reis over Malta moet nemen.

FRANKRIJK.

Rusland blijft zich altijd op sterken voet van bewapening houden. Thans heeft het een leger van 50 duizend man onder de wapenen, tusschen den Dnieper en de Zwarte Zee, de Donau en de Pruth; 25 duizend man liggen in de omstreken van Sebastopol; 30 duizend in Polen; 60 duizend in de Russische Provincies, die dat Koningrijk omgeven; 50 duizend man Keizerlijke Lijfwacht zoo in Sint Petersburg als in de omstreken. Eindelijk hebben de Baltische Provinciën sterke garnizoenen, en twee Vloten liggen éene in de Baltische en éene in de Zwarte Zee.

— De aardschudding, die zich te Lyon deed gevoelen, is ook te Geneve en te Chambery waargenomen; in deze laatste stad heeft zij ongeveer 8 seconden geduurd.

— Op een achterzolder van het Ministerie van Koophandel heeft men dezer dagen de Tafel vonden, welke Spanje aan Hendrik IV. [illegible]

zijn huwelijk ten geschenke gaf. Nadat de echtheid van dit merkwaardig meubel wel en deugdelijk gebleken was, heeft de Heer Cunin-Gridaine last gegeven, om het weder, met veel zorg, in behoorlijken staat te brengen, "teneinde die Feestdisch vervolgens in het Louver-Musem zou kunnen worden geplaatst.

— In de omstreken van Angers bevindt zich een kind van twee jaren, hebbende Vader, Moeder, twee Grootvaders, twee Grootmoeders, een Overgrootvader en twee Overgrootmoeders. Al de jaren dezer Familie van negen personen te zamen geteld, bedragen, die van het kind er onder begrepen, een getal van 530.

— Gelukkig, dat de Zittingen van het Hof der Pairs in de zaak van Quénisset veel stof, zoowel voor de Fransche als voor de Belgische Dagbladen, oplevert, om hunne kolommen te vullen, bij de groote schaarschte van nieuws, die er thans regeert. De *Univers* besteedt, gedurig aan, veel ruimte voor een ernstig twistgeschrif met de *Gazette de France* en de *Phalange*.

— Monseign. Giraud, de Aartsbisschop van Kamerijk is, dezer dagen, te Parijs aangekomen. Hij is de laatste door Karel X. benoemde Bisschop, en de eerste, die in handen van Lodewijk Filips den voorgeschreven eed heeft afgelegd. Nog één Aartsbisschoppelijke en drie Bisschoppelijke zetels blijven onbezet te weten Bourges, Angers, Beauvais en Rodez.

— Het vonnis in de zaak van Quénisset en zijne medebeschuldigden zal denkelijk niet vóór den 15 dezer uitgesproken kunnen worden, naardien het Hof nog talrijke getuigen, en daarna het publiek ministerie en de advocaten te hooren heeft.

— Men schrijft uit Weenen van den 1. dezer aan de *Augsburgsche Algemeene Zeitung*:

„Ofschoon de Hertog van Bordeaux in beterschap voortgaat en het algeheele herstel van den Vorstelijken lijder aan geenen twijfel onderhevig is, zoo zal hij toch, naar het oordeel der geneesheeren, het bed niet binnen 14 dagen kunnen verlaten. In weêrwil van deze langdurige bedlegerigheid, is Z. K. H. voordurend wel en opgeruimd."

BELGIE.

Het *Journal d' Anvers* bevat een uit een der Brusselsche bladen overgenomen schrijven uit Amsterdam, waarin met betrekking tot de finanéiële onderhandelingen tusschen Nederland en België gezegd wordt.

» De voorslagen, door den Heer Rotschild gedaan, komen hoofdzakelijk hier op neder, dat hij aan het Nederlandsche Gouvernement de som van 95,000,000 gulden in gereeden gelde zou uitbetalen, waartegen Nederland geheel zou afzien van alle schuldvordering tegen België; hetwelk alzoo de schuldenaar zou worden van den Heer Rotschild, aan wien het daarvoor 100,000,000 gulden in rentebrieven van vijf ten honderd zou leveren; zoodat de Heer Rotschild, indien het hem gelukt, die leening slechts tegen pari te plaatsen, eene winst van 5,000,000 gulden daarop zou maken.

» Dit zou het voorstel zijn van den Heer Rotschild; hetzelve zou nog niet aangenomen zijn door den Heer Rochussen, niet omdat deze het niet aannemelijk zou vinden, maar omdat alles tusschen Nederland en België geregeld behoort te wezen, alvorens men tot de kapitalisatie kan overgaan. Men houdt het er voor, dat die regeling spoedig zal volgen, en dat de Heer Rochussen het voorstel spoedig daarna ter tafel zal brengen. Men voegt er bij, dat een kortstondig verblijf van den Prins van Chimay te 's Gravenhage voldoende zal zijn tot vereffening der weinige nog in behandeling zijnde punten.

— Den 7. dezer maand, is te Luxemburg, in den ouderdom van 42 jaren, overleden, de WelEerw. Heer Adam Lamesch, Priester, en in der tijd Onderregent van het Collegium Philosophicum, te Leuven.

— De jongst ondekte zamenzwering heeft aanleiding gegeven tot een zeer romantisch tooneel, hetwelk op het oogenblik der gevangenneming van Mevr. van der Smissen plaats had. Deze Dame is eene Engelsche en behoort tot die geëxalteerde soort, welke Boz zoo meesterlijk schildert. Zij heeft het vaste denkbeeld opgevat, dat zij op het schavot moet sterven. Bij haar jongste verhoor zeide zij tot den regter ter instructie: « ik stam van het edele en ongelukkige geslacht der Plantagenets af. Het Zwaart van den beul dorst naar mijn bloed; neem mijn hoofd; — het is een offer, aan den boozen geest van mijn geslacht."

— De reis van Monseign. Capaccini naar Londen zal geen plaats hebben. Zoodra Monseign. Bizzardelli, die den Prelaat naar Portugal verzellen moet, te Brussel zal zijn aangekomen, begeven beiden zich onmiddellijk naar Liverpool, om aldaar naar Lissabon, het doel hunner reize, aan boord te gaan.

— In de kamer der vertegenwoordigers is den 8. December het hoofdstuk der begrooting betrekkelijk de openbare schuld zonder veel tegenstand aangenomen. Er heeft eene woordenwisseling plaats gehad over de vraag, welk onderwerp daarna het eerst aan de orde zal worden gesteld. De heer Osy drong aan om den voorrang te geven aan het lang aanhangig ontwerp tot schadeloosstelling dergenen, die door de oorlogs-gebeurtenissen in en na 1830 geleden hebben. De heer Delehaye wilde dat men vóór alles aan het treurig lot der Vlaamsch linnenwevers dacht. De behandeling der begrootings wetten schijnt intusschen voor te zullen gaan, doch zal, naar men meent, nog wel zes weken duren; zoodat ook deze 'maal de begrooting niet met den aanvang van het jaar, waarover zij loopt, vastgesteld zal kunnen zijn.

— Op 16. dezer is in de hoofdstad op de gebruikelijke wijze gevierd de geboortedag van den Koning, die alsdan zijn 52ste jaar was ingetreden.

Dierlijk Magnetismus.

III.

In onze Nommers van 4 en 6 November gaven wij een beknopt overzigt van de uitspraken des H. Stoels, alsmede van het gevoelen der Fransche Geneeskundige Akademie ter zake van het *Dierlijk Magnetismus*, en beloofden daarbij ook nog de mededeeling der denkbeelden, zoo van wat de beroemde Dmowski, (van de Orde der Jesuiten) Professor der Zedelijke Wijsbegeerte aan het Collegio Romano (te Rome) over dit onderwerp gezegd heeft, als, ten slotte, wat onze beroemde landgenoot Mr. Willem Bilderdijk, dienaangaande heeft te boek gesteld, om eerst na zijnen dood, in het licht te verschijnen.

Wij laten hier dus eerst volgen een uittreksel van het Werk des hooggeleerden Paters Jesuit, naar de vertaling, ons door eene bevriende en der zake kundige hand welwillend afgestaan.

*Hetgeen wij hier over het Dierlijk Magnetismus mededeelen, is hoofdzakelijk ontleend uit het werk: *pensées d'un croyant Catholique*; *considér. sur le magnét. animal*, *Paris 1839*, van den verdienstelijken Debreyne, die dit onderwerp met evenveel geleerdheid als gematigdheid heeft behandeld en ontwikkeld.

Ruim zestig jaren verleden heeft een Duitsch Geneesheer, met name Mesmer (*Mémoire sur la decouverte du magnét. animal* 1779.) beweerd, dat er eene fijne dierlijke Vloeistof bestaat, die, onder zekere voorwaarden nogthans van personen en zaken, van het eene menschelijke ligchaam tot het andere overgaa', en de verbazendste uitwerkselen bijzonder op vrouwen en zwakke ligchaamsgestellen doet. Tot het te weeg brengen derzelve gebruikte hij, volgens Bouilland, een groot toestel van metalen werktuigen, Toon- en Zangkunst. Deze toestel is thans buiten gebruik geraakt, en wordt vervangen door het staren der oogen van den magnetiserenden op den gemagnetiseerd wordende; de beroering der toppen van de vingers, tot dat van weêrszijde een gelijke staat van warmte heerscht; het plaatsen der handen op hoofd, borst en voeten van den lijder, en het herhaalde strijken over gansch het ligchaam, tot op eenigen afstand over de teenen heen; daarenboven nog andere gebaren en teekens, voornamelijk pathetische, bijv. gesprekken om zielsaandoeningen op te wekken en vertrouwen in den magnetiserenden en de heilzame werking zijner kunst in te boezemen. Overigens worden voor het gemagnetiseerd worden, bij voorkeur, zulke personen gekozen, die zeer gevoelig zijn, ligt aangedaan worden, een zwak zenuwgestel hebben, als vrouwen, kinderen, zieken, zwaarmoedigen enz., op wier gevoel en verbeelding een man van gezonde ligchaams- en zielskrachten veel invloed kan uitoefenen.

De voornaamste uitwerksels, welke men aan het Magnetismus toeschrijft, zijn de volgende:

1.) De gemagnetiseerde begint te geeuwen, loom te worden, het hoofd te laten waggelen, door krampachtige zenuwtrekkingen geschokt te raken; hierop volgt eene meerdere of mindere gevoelloosheid in alle leden, een diepe slaap, het wegkwijnen van alle inwendige gevoeligheid, en eindelijk de staat van slaapwandeling. Dit alles wordt echter, volgens hunne eigen bekentenis, niet in eens, maar door herhaalde proefnemingen als het ware trapsgewijze verkregen. 2.) In den staat van slaapwandeling vooronderstelt men, dat er een omkeer der geestvermogens plaats grijpt, dien zij *clairvoyance*, *lucidité*, *intuition* (klaarzigtigheid, geesthelderheid, geestaanschouwing) noemen, bestaande in een inwendigen gezigtszin, eene doorzage in tijd, ruimte en stof, zoowel van het verledene als van het toekomende; het zien van ver verwijderde voorwerpen, en zulks midden door *digte* voorwerpen heen; het voorspellen en raden van iemands geheimste gedachten en gewaarwordingen; het doorschouwen van den innerlijken toestand zelfs van afwezende zieken, van de zetels der kwaal, van haren aard, en der middelen van genezing, zelfs de beoordeeling van de door den Geneesheer voorgeschreven middelen. 3.) De verplaatsing der zintuigen en voornamelijk het zien zonder licht of oogen, door middel van het voorhoofd, den onderbuik, of de toppen der vingers; het benemen of teruggeven der gevoeligheid en beweegbaarheid van het een of ander ligchaamsdeel, door den *wil alleen*, of een in gedachte gegeven bevel van den magnetiserenden; de mededeeling der gedachten, zonder eenig uitwendig teeken enz., en eindelijk de grootste onbewustheid van dit alles, na de terugkeering in den staat van waken.

De wetenschappelijke waarde dezer Leer kan niet beter gekend worden, dan door de getuigenis der geneesheeren, die alle proefnemingen daarop naauwkeurig getracht hebben, waar te nemen. Nu hebben reeds in 1784, toen Deslon, een leerling van Mesmer, beloofde, het bestaan der zaak te bewijzen, afgevaardigde leden uit de Parijsche Maatschappij van Wetenschappen, en verdienstelijke mannen uit de Koninklijke Maatschappij van Geneeskunde, als: Benjamin Franklin, Majeault, Leroy en Bailly, Sallin, Darcet, De Bory, Guillotin, Lavoisier niets anders bespeurd, dan *dat de verbeelding alles doet, maar dat het Magnetismus op zich zelf niets is*; en in hun laatste Verslag hebben zij eenparig verklaard: *de magnetische vloeistof bestaat niet; het Dierlijk Magnetismus is niets*; en de middelen, om het gaande te maken, zijn gevaarlijk. Hetzelfde hebben kort daarna de vier met het onderzoek van het Magnetismus belaste geleerden: Poissonnier, Caille, Manduyt en Andry verklaard, daarbij voegende, dat de behandeling der zieken door dit middel, zeer gevaarlijke krampachtige toevallen zou kunnen beweeg brengen. In 1825 wer,

*] Zie 's mans voortreffelijk Werk: *Institutiones philosophicæ*, uitgegeven, nog in den loop van dit jaar, te *Uden* en te *Leuven*, bij P. N. Verhoeven en van Linthout en Van den Zande. — II. Deel.

den er, op voorstel van den Geneesheer Toissac, nieuwe proefnemingen gedaan; hetzelfde gebeurde weder in 1837 toen de Magnetiseur het Medicaal Genootschap aanbood, alles afdoende bewijzen bi te zullen brengen, doch de Commissie verklaarde, dat het geen zij had waargenomen, alles behalve afdoende bewijzen voor het Magnetismus opleverde. Hierbij voegt de geleerde Debreyne nog de getuigenis van negen; achtenswaardige Geneesheeren, waaronder die van den Heer Dubois van Amiens, welke eenparig lijk betuigen in dit stelsel niets te hebben aangetroffen, dat eenig vertrouwen verdient. Hij-zelf beweert, dat de Leden der Academie zich aan grooten blaam zouden blootstellen, indien zij het waagden, deze Leer goed te keuren of aan te bevelen.

Wat nu de bovengemelde uitwerksels van het Magnetismus betreft, eenige derzelve zouden, indien zij waar zijn, toch ook nog anders dan door de Magnetische Vloeistof kunnen verklaard worden. Zoo b.v. zijn de verschijnselen der eerste klasse misschien niets anders dan het werk eener opgewonden verbeelding, eensdeels door de wijze van Magnetiseren en anderdeels door den toestand der personen, die er zich toe leenen, voortgebragt. Immers, die aanhoudende gebaren, dat voortdurend op en neêr bewegen der handen, kunnen gemakkelijk, door de eentoonigheid, het hoofd loom maken, iemand doen geeuwen en slaperigheid veroorzaken, vooral bij kinderen of menschen van een zwak gestel; — eveneens ontstaat de siddering der leden, de trilling der zenuwen bij vrouwen, kinderen en zieken niet zelden uit overspanning der verbeeldingskracht, en uit de vrees-zelve, dat deze in dergelijke gevallen den lijder zullen overkomen. Zoo gebeurde het, tijdens Boerhaves bestuur van het gasthuis te Haarlem, dat verscheiden vrouwen alleen op het zien der stuiptrekkingen van eene vrouw, dezelve ook kregen, zoodanig, dat de Geneesheer, alleen door de bedreiging van gloeijende ijzers te zullen gebruiken, dezelve konde doen staken; en te Parijs, in de kerk van den H. Rochus vielen, om dezelfde reden, meer dan vijftig meisjes in stuiptrekkingen; en zoo zijn nog onlangs bij de heerschende Cholera verscheiden personen het slagtoffer hunner vrees of inbeelding geweest.

Hetzelfde geldt van de slaapwandeling, door het Magnetiseren verkregen, wel te verstaan zoo die door het Magnetismus wezenlijk verkregen wordt. Het is namelijk mogelijk, dat aanroeringen, ondervragingen en toespraak, even als den slaap, zoo ook den slaapwandelaarsstaat doen geboren worden, en hieruit kan men dan ook de gewaande beneming of herstelling der beweegbaarheid van eenige ledematen verklaren. De slaapwandelaar namelijk kan bij verhitte verbeelding, gemakkelijk, op het hooren der stem van den Magnetiserenden, onder wiens invloed hij onmiddellijk staat, en op wiens vermogen hij het onbeperkst vertrouwen stelt, zich inbeelden, dat hij het een of ander lid al of niet kan bewegen, even als die ingebeelde zieken, die meenen, niet te kunnen gaan, dewijl zij zich verbeelden, glazen of strooijen voeten te hebben. Daar het buitendien uit onbetwistbare daadzaken bekend is, dat ook de hoogere geestvermogens in koortsen enz. gescherpt of *gesublimeerd* kunnen worden, (zoo als dit onder anderen gebeurd is met den knecht van een Spaanschen redenaar, die, hoe onkundig ook, in de koorts met de grootste welsprekendheid staatkundige vraagstukken behandelde; en eveneens aan den knecht der adelijke jongelingen in het *Collegium Romanovieuse*, dien ik zelf gekend en in zijne ziekte heb hooren spreken; die in het hevigste van zijn ijlen iedereen, die hem nabij kwam, zeer vaardig in het Latijn en Fransch aansprak, hoewel hij slechts de eerste beginselen dier talen geleerd en reeds sedert lang de geleerde studiën vaarwel gezegd had), zoo kan ook in dien kunstmatigen staat van slaapwandelen wel iemand, die bijkans niets van de Geneeskunst weet, in dien toestand over den uitslag der ziekte iets nauwkeurigs opgeven, even gelijk eenige natuurlijke slaapwandelaars of sierlijke gedichten in dien staat vervaardigen, of moeijelijke vraagstukken oplossen, of geheele redevoeringen opstellen.

Beschouwt men verder de overige vooronderstelde uitwerksels van het Dierlijk Magnetismus, die aan het wonderbare grenzen, wie is er dan, met gezond menschenverstand begaafd, die zulks aan den invloed eener *dierlijke*, hoewel onmerkbare *vloeistof* zal toeschrijven? Kan die Vloeistof, in werking gebragt, als iets ligchamelijks zijnde, iets anders dan rust of beweging verwekken? Maar welke is de verhouding en geschiktheid, om deze uitwerksels te weeg te brengen? Moeten de oorzaken niet in evenredigheid zijn met de weeg te brengen werkingen? En welke betrekking toch is er tusschen het voor, of achter-hoofd, den onderbuik enzv. en het waarnemen van een voorwerp, vooral in eene duistere plaats, en met gesloten oogen? Hetzelfde geldt ten opzigte van het zien door digte voorwerpen, b. v. door het midden der aarde heen. Deze en soortgelijke verschijnsels zijn derhalve of louter hersenschimmen en bedrog, of zij moeten toegeschreven worden aan den invloed van een Geest of Démon, (welks bestaan de wijsgeer, wegens de eenparige overeenstemming aller volkeren hieromtrent, mag aannemen). Hetzelfde zij met nog grooter regt gezegd van het zien *in tijd, ruimte en stof*, voornamelijk van het *kennen* en *voorzien* der geheimste gedachten en het voorspellen dier dingen, welke van onbepaalde oorzaken afhangen. Dit immers behoort alleen der Godheid toe, en een Geest of Démon zelf kan, zoo als de gezonde rede en de Theologie het ons leeren, alleen door gissing iets nauwkeurigers dan wij weten. Maar wat moet men aan verstandige menschen antwoorden, die beweren, deze verschijnsels van het Magnetismus zelve gezien te hebben? Niet anders dan dat wij gelooven, dat zij het hebben gezien, maar dat wij er geen geloof aan hechten, al zagen wij het zelf. Beter toch is het, e vooronderstellen, dat eenige anderzins geleerde mannen door behendige bedriegers misleid zijn geworden dan aan te nemen, dat God, zonder eenige, Zijner waardige, bedoeling, de wetten der natuur voor een kwakzalver zou hebben veranderd, en wonderen doen gebeuren.

Uit dit weinige kan men nu genoegzaam opmaken, welk onheil deze leer voor de Godsdienst te weeg kan brengen, daar zij tracht, *wezenlijk* bovennatuurlijke daadzaken met begoochelingen des geestes, of bedriegerijen van kwakzalvers of Demons te verwisselen. En dit is geene ijdele vrees of vooringenomenheid tegen het Magnetismus. Immers, de meest beruchte voorstander van dit Magnetismus, Dr. Rostan zegt (*Diction. de Médecine*): » Ik geloof, dat de *bovennatuurlijke* verschijnsels, die in de oudheid voorkomen, en die ongetwijfeld *wezenlijk* bestaan hebben, *door het Magnetismus kunnen worden verklaard*," en elders: » Ik geloof, dat eene menigte van wonderbare gebeurtenissen (*wonderwerken*) in het Magnetismus eene natuurlijke Physiologische verklaring vinden." Nog verder gaat Toissac (*rapports et disc. sur le Magnét. Animal* p. 4, die, van het Magnetismus sprekende, aan deszelfs werking toeschrijft de overwinning, door Josué op de Amelikiten behaald, omdat Mozes, gedurende den strijd, met opgeheven handen gezeten hebbende, de Joden daardoor gemagnetiseerd had. Het ware te wenschen, dat wij eenen dier voorvechters van het *Magnetismus* den uitslag van een gevecht door zijne kunst eens zagen beslissen, of het gezigt aan eenen door eenig toeval blind geworden persoon teruggeven; hierdoor toch zoude hij het bestaan van het Magnetismus beter bewijzen, dan door dat gewaande zien bij middel van het voorhoofd, den buik enz. Wat gemeens kan er buitendien bestaan tusschen de goddelijke voorzeggingen der Profeten en de waanzinnige hersenschimmen der Magnetiseurs? Waren de Profeten misschien niet bij zinnen, wanneer zij de toekomst voorspelden, of stonden zij onder den invloed der *dierlijke vloeistof* van het Magnetismus?! —

Dat, eindelijk, de uitoefening van het magnetiseren regtstreeks met de goede zeden strijdt, zulks blijkt genoegzaam, zoowel uit de vereischte hoedanigheden van den magnetiserenden en de gemagnetiseerd wordende, en uit onwederlegbare daadzaken, die bewijzen, dat gemagnetiseerden niet zelden er hunne eerbaarheid bij hebben ingeboet.

—

In een laatste Artikel volgt nu ook nog het afkeurend oordeel van onzen beroemden Landgenoot Bilderdijk, tot een volledig geheel van betoog, dat, zoowel de *Kerk*, als het eerste *Geneeskundige Ligchaam* van geheel Europa — (de Fransche Akademie): zoowel de *Katholijke*, als de *Protestantsche* Geleerde, allen evenzeer het Dierlijk Magnetismus, onder verschillende oogpunten, verwerpen.

Statistiek.

De volgende officiële opgaven nopens den stand der bevolking van de Vereenigde Staten werden aan het congres in deszelfs laatste zitting overgelegd:

Vrije blanke Bevolking: 14,189,108 zielen waarvan 7,249,266 van het mannelijk, en 6,939,842 van het vrouwelijk geslacht.

Vrije kleurlingen: 386,245, waarvan 186,477 van het mannelijk, en 199,778 van het vrouwelijk geslacht.

Slaven: 2,487,213, waarvan 1,246,408 van het mannelijk, en 1,249,805 van het vrouwelijk geslacht, zoodat de gezamelijke bevolking 17,062,566 zielen bedraagt, of met bijvoeging der 6.100 soldaten op de Amerikaansche vloot: 17,068,666 zielen.

Naar het beroep verdeelt zich dit getal als volgt: 15,207 personen leven van de bergwerken; 3,717,756 van den landbouw; 107,575 van den handel; 791,545 van fabrieken of handwerken; 56,025 van scheepvaart op zee; 33,067 van de binnenlandsche vaart; 65,236 wijden zich aan geleerde beroepsbetrekkingen, 20,797 trekken pensioenen wegens krijgsdienst. Het getal der universiteiten en collegien bedraagt 73, dat der studerenden 16,233. Academiën en grammatische scholen telt men 2343, met 164,161 kweekelingen; primaire en gemeente-scholen 47.209 met 1,845,244 scholieren. Op Staatskosten worden 468,264 scholieren onderwezen. Van alle meer dan 20 jaren oude blanke inwoners der Vereenig Staten kunnen er 549,698 niet lezen of schrijven. Op de geheele blanke bevolking telt men 14,508 krankzinnigen en idioten, op de kleurlingen 2926.

—

Volgens de jongste telling bedraagt de bevolking van Engeland 7,321,875 personen van het mannelijk en 7,673.633 van het vrouwelijk geslacht, te zamen 14,995.508; die van Wallis 447,583 van het mannelijk en 463,788 van het vrouwelijk geslacht, te zamen 911,321; die van Schotland 2,246,427 van het mannelijk, en 1,382,530 van het vrouwelijk geslacht; de bevolking van Ierland wordt op 8 miljoen en van geheel Groot-Brittanje, op 26 millioen geschat. De vermeerdering der bevolking sedert 1831 wordt op 14 ten honderd gerekend. Het getal huizen in Groot-Brittanje (zonder Ierland) is 3,464,006 bewoonde, 193,061 onbewoonde, 30,631 andere gebouwen, te zamen 3,682,699 gebouwde eigendommen, zijnde 525,220 meer dan in 1831.

—

ENGELSCHE ZEEMAGT. —	FRANSCHE ZEEMAGT.
30 Admiraals.	2 Admiraals.
31 Vice-admiraals.	10 Vice-admiraals.
64 Contre admiraals.	20 Contre admiraals.
687 Kapiteins.	100 Kapiteins van liniesch.
809 Commandeurs.	200 » » Korvetten
2822 Luitenants.	1100 Luiten. en Adelborsten

ADVERTENTIEN.

*** Heden avond beviel zeer voorspoedig van eene dochter E. C. KNURKES geliefde Echtgenoote van

F. F. VAN ROER
Postmeester.

GRAVE
10 December 1841.

Te huur.

Om den 1. Mei 1842 te aanvaarden een HEERENHUIS, WASCHHUIS, SCHUUR en TUIN, staande en gelegen te *Oisterwijk* in de Kerkstraat, voorzien van moderne Behangen KAMERS en andere geriefelijkheden.

Te bevragen bij de Boekhandelaars H. PALIER en Zoon te *'s Bosch*, of bij den eigenaar C. M. FRIJLINCK Notaris te *Lith*, mits brieven franco.

Publieke Verkooping

Op aanstaande *Donderdag den 6 December*, des middags ten 12 uren op de Plein bij de Orthenpoort om *Contant Geld* of op *Crediet* mits eene goede borgtogt stellende van twee goede PAARDEN.

Zijnde, het eene, MERRIE, BRUIN, Kortstaart, groote taille, en buitengewoon Zwaar gespierd.

Het andere, RUIN, SCHIMMEL, Kortstaart gewone taille; beide zijn vroeger à deux mains gebruikt; de paarden zijn beiden van Vreemd Ras, en worden uitsluitend gevoed met Stroo en Haver.

FRANÇOIS,
KAPPER en PARFUMEUR
van Parijs.

Vervaardigt alle soorten van PARUIKEN van 8 en 10 tot 12 Gulden, Metallieke TOUPETTEN van 6, 8 en 10 Gulden, TOEREN met Vleeschkleurige Inplanting van het Haar, als ook a l'Anglaise enz. Men abonneert zich bij hem voor het KAPPEN van Dames; — voor het HAARSNIJDEN heeft hij een kabinet geopend ten huize van den Heer *P. PFÆLTZER* kunstgraveur in de Vughterstraat N°. 334 tegenover de St. Jorisstraat te *'s Bosch*.

HANOVER OF ZINKENSNUIF.
van de ERVEN Is. LEON, *te 's HAGE*

Deze zoo zeer alom gezocht wordende Snuif van eene aangename geur, waarvan de bestanddeelen, zoo bij het Ministerie van Binnenlandsche zaken, als bij de Provinciale Geneeskundige Commissie te 's Hage, bekend zijn, en welke Snuif daarenboven door de bevoegde Autoriteit te Kleef is onderzocht en goedgekeurd, overtreft zoo verre het doel van alle andere Snuiven, namelijk DE OPLOSSING VAN VERSTOPPINGEN IN HET HOOFD, dat dezelve met regt tot dagelijksch en algemeen gebruik, kan worden aanbevolen.

Gemelde Snuif is thans, behalve bij de Vervaardigers te 's Hage, bij hunne Correspondenten in de voornaamste Steden van ons Land, à 40 cents in een pakje van 1 Ned. Ons, à 20 cents in een pakje van een half Ned. Ons, en in vele Winkels ook bij het Lood, verkrijgbaar gesteld als zijnde voor NOORD-BRABAND: 's Bosch, de Heeren *E. Lion en Zonen*, boekhandelaars; te Bergenopzoom *J. C. Verkouteren*, boekhandelaar; Breda, de Wed. *H. van Doorn*; Geertruidenberg, *G. C. Hooft*; Gemert, *J. Haest*; Heusden, *L. Veerman*; Liempde, *E. van de Sande*; Oss. *J. J. de Louw*; Tilburg, *A. van der Voort*; Uden, *P. N. Verhoeven*; Waalwijk, *J. van Lee*; en Zevenbergen, *J. van Steen*.

Voor GELDERLAND: Arnhem, *A. G. Klaasen*; Bommel, *J. H. Mysberg*; Doesburg, *D. en H. Wimerink*; Harderwijk, *Uilenhage*; Kuilenburg, *W. Hudius*; Nijmegen, de Wed. *Herwyer*; Nijkerk, *A. van der Flier Adr*; Rhenen, *van Ingen*; Wageningen, *H. Meyer*; alle handelaren in Tabak en Snuif; Thiel, *C. Campagne*; en Zutphen; *J. C. Oeffeman*, boekhandelaar.

Ter voorkoming van alle misleiding, worden de gebruikers dezer Snuif verzocht, zoo op het adres van de Vervaardigers op ieder pakje te lezen, als op dat der Correspondenten te letten, daar gemelde Snuif wordt nagemaakt in pakjes van genoegzaam denzelfden vorm gezagen en met de zelfde kleur van papier omplakt,

*** Na een langdurig en smartelijk lijden, vroegtijdig voorzien van de H. H. Sacramenten der stervenden, is, in den ouderdom van ongeveer 54 jaren, overleden, onze Zuster, JOANNA MARIA VAN DER WIELEN, Weduwe van H. VERMULST, in leven Secretaris dezer Gemeente.

C. VAN DER WIELEN, Med. Doct. te *Uden*
en
THEODORA VAN DER WIELEN, Weduwe van P. DE KLIJN te *Wijchen*.

Schaijk,
den 9 December 1841.

Eenige kennisgeving.

*** Het is dat aan den ondergeteekende mogen gelukken, een zeer Welgelijkend PORTRET van den Eerw. Pater BERNARD Missionaris van de Congregatie des Allerheiligsten-Verlossers, op Steen te brengen, en heeft dus de eer het publiek te berigten dat hetzelve ter perse legt en binnen eenige dagen ter inteekening zal aangeboden worden.

Aan hetzelve is gebragt een zeer uitvoerig bijwerk van een Kerkgebouw met eenen aai geteekenden Predikstoel, verbeeldende dat door zijn Eerw. het Sermoon aan eene menigte aanhoorders wordt toegesproken.

Eindhoven den 8 December 1841.

A. G. VAN DIJCK JZN.

Alleen voor Inteekenaren zal dit PORTET op Chinees Papier gedrukt worden. — De prijs is 60 Cts. Mede verkrijgbaar bij P. SCHEEFHALS Boekhandelaar te *'s Bosch*, in de Vughterstraat in den Papiermolen No. 358.

Theatre Optique

of Schilder en Werktuigkundig Schouwtooneel, door wijlen den Heer P. J. PFEIFFER, Jr. in leven Lid der Koninklijke Akademie van Beeldende Kunsten en Decorateur aan den Stads Schouwburg te Amsterdam, onder directie van den Heer J. ELLEMBERG.

Staande met zijn fraai Schouwtooneel op de Paradeplaats de derde Tent bezijden het Bisschopshuis. Op heden avond, aanvang ten 7 eindigende ten 10 ure.

De Avondvoorstelling ten 7 Ure.

Nr. 1. Het Paleis Santa Velice.
» 2. Een Bosch in de Schweitz.
» 3. De Maas voor Rotterdam.
» 4. Gezigt van een met IJs en Sneeuw bedekt Landschap.
» 5. Groot Kairo.
Tot Slot
» 6. De brand in eene Kerk.

Men zal alle dagen verandering van voorstelling geven, welke door de Programma's zullen bekend gemaakt worden.

De Directeur heeft alles aangewend om zijn Lokaal te verwarmen en het geëerd publiek alle gemakken te verschaffen. De plaatsen kunnen besproken worden van 's morgens 10 tot 's namiddags 3 ure aan het Bureau der Tent.

Prijzen der plaatsen. 1. Rang 75 cents 2. Rang 50 cents. 3. Rang 25 cents. 12 kaartjes te gelijk nemende, zullen voor *f* 7 verkrijgbaar zijn bij D. A. A. DE ROOY.

*** Tegen half Maart 1842, vraagt men op eene KOSTSCHOOL een SECONDANT, van eenigen rang, van de R. C. Godsdienst en onbesproken gedrag, instaat om de Rekenkunst en het Fransch te onderwijzen, tegen *f* 110 in 't jaar, en het vooruitzigt van spoedig eene vaste plaats te hebben, het salaris klimt tot *f* 135, zoo hij eenig Muzijk Instrument kan onderwijzen.

Men schrijve vrachtvrij, onder de Letters A. Z. aan den uitgever van den *Noord-Brabander* te *'s Bosch* voor den 31 December EK.

*** De toegang tot de tentoonstelling van GEDRESSEERDE VLOOIJEN, in het Hotel den Gouden Leeuw, zal nog slechts twee dagen van des morgens *tien* tot des avonds *negen ure* geopend zijn.

De entrée is 49 cents. Men kan de programma's aan voornoemd hotel bekomen.

L. BERTOLOTTO.

*** De Notaris DE BERGH, te *'s Hertogenbosch*, zal aldaar op de Smalle Haven bij de Aschschuur, op Vrijdag den 17 December 1841, des morgens ten negen ure verkoopen: Eene aanzienlijke partij TIMMERHOUT van allerlei aard.

*** Den Notaris J. H. VAN DEN HAM, residerende te *Boxtel*, zal op Vrijdag den 17. December 1841 des morgens om 10 ure voor en ten woonhuize van den Heer B. H. CLERCX wonende te *Liempde* PUBLIEK VERKOOPEN: 2 TREKPAARDEN.

6 Gevende en Dragende KOEBEESTEN, 2 HOKKELINGEN, 1 Tweejarigen TREKOS, Een KARRETJE op riemen 7 zware en ligte KARREN met IJzeren Assen en breede en smalle Wielen, 2 MALJANNEN en Toebehooren, DOMME KRACHTEN, HOUTKETTINGEN ZAGEN, AKSEN, HOUTBOKKEN ZAAGSTELLINGEN, PAARDENTUIG, en 20,000 ponden goed gemest HOOI.

De Notaris JISKOOT residerende te *Veen*, zal ten verzoeke van den Heer HENDRIKUS FRANCISSE PULLES en zijne meerderjarige Dochter ANNA MARIA PULLES, beiden wonende te *Elshout*, in het Openbaar Verkoopen, de navolgende Onroerende Goederen, gelegen onder de Gemeenten *Oudheusden* en *Elshout*, Kanton *Heusden*, te weten:

1. Eene tot den goeden vangst bijzonder welgelegen en als zoodanig gunstig bekende EENDVOGELENKOOI, met daarbij staande KOOIMANSHUISJE, aangelegen BOSCHLAND, en al de verdere aanhoorigheden, te zamen groot 2 Bunders, 71 Roeden, 30 Ellen, gelegen in het blok de Oosters, kadastraal bekend onder Sectie B, No. 93.

De Verkoopers hebben op deze Kooi, van af den jare 1830 tot en met 1840; mitsdien in een tijdvak van 11 achtereenvolgende jaren, volgens naauwkeurige aanteekeningen gevangen voor *f* 7,750, aan Eendvogelen; terwijl het Hakhout in die jaren heeft opgebragt de som van *f* 1,070. Overzulks deze Eendvogelenkooi van af 1830, jaarlijks heeft gerendeerd de aanzienlijke som van ruim *f* 800.

2. 10 Bunders, 22 Roeden, 70 Ellen, WEI- en BOSCHLAND, in zes perceelen om en bij voorschreven Eendvogelenkooi, in het Blok de Oosters gelegen, kadastraal bekend onder Sectie B, No. 61, 62, 87, 88, 89, 90, 96, 97, 103. tot en met 106.

De Goederen onder No. 1 en 2 vermeld, zullen in het belang der Eendvogelenkooi, eerst in 7 perceelen en daarna in massa worden ingezet en afgeslagen.

3. Een perceel WEILAND groot 1 Bunder 40 Roeden 10 Ellen, gelegen in het Blok de oude Elzen, Kadastraal bekend sectie B N. 175 en 176.

En 4. Drie perceelen WEILAND tezamen groot 4 Bunders 12 Roeden 30 Ellen, gelegen in het Blok de Oosters, genaamd de Rietmus, het Steenland en de Elfhond, Kadastraal bekend onder sectie B. N. 13, 14, 15 en 45.

Alles bij gedrukte en geaffigeerde Billetten in 11 Koopen, breeder omschreven.

Deze Verkooping zal geschieden te *Elshout*, ten huize en herberge van PIETER SNIJDERS, op *Dingsdag den 21 December* 1841, des voormiddags om 10 ure, provisioneel bij inzetting, alwaar 14 dagen daarna, mitsdien op *Dingsdag den 4. Januarij* 1842, mede des voormiddags om 10 ure, de Finale Verkooping bij afslag zal plaats hebben.

Nadere informatien omtrent de voorschreven Goederen, zijn te bekomen bij den Heer P. H. SPRENGERS, Secretaris der Gemeente *Oudheusden*, c. a., te *Heusden*, en ten kantore van voornoemden Notaris te *Veen*.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Zaturdag 11 December 4½ Ure.

W. S. 2½ pCt. 51$\frac{5}{16}$. Kansbilj. 5 pCt. 89$\frac{9}{16}$, $\frac{5}{8}$. Kansbilj. *f* 25 $\frac{5}{16}$. Synd. 4½ pCt 90¾. Synd. 3½ pCt 75⅝. Handelm. 155¼. O. I. 5 pCt. 97¾. Ard. 85 pCt. 21$\frac{11}{16}$, ⅝. Oude Russen 105⅞. 6 pCt Amerik. 72, 70. Brazilien 100 p. st. 66½,

Ter Courantdrukk. van D.A.A. DE ROOY, te 's Bosch